

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

"Twee weten meer dan één; de CD Awb van Vuga en Sdu"
Voermans, W.J.M.

Citation

Voermans, W. J. M. (1997). "Twee weten meer dan één; de CD Awb van Vuga en Sdu".
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3439>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3439>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Twee weten meer dan één: de CD *Awb* van Vuga en Sdu

door Wim Voermans en Luuk Matthijssen

In een eerdere bespreking in **R&EM** werd al aandacht geschonken aan het fenomeen van de dubbeluitgave (**R&EM** 1997, nr. 2, blz. 22-23). Het gebeurt vaker dat met een boek, tijdschrift of losbladige uitgave tegelijkertijd een CD-ROM op de markt wordt gebracht. Er lijkt zich nu ook een trend af te tekenen waarbij losbladige edities in CD-ROM-vorm beschikbaar worden gesteld. De inhoud van losbladige edities – een veelgebruikt en populair middel om actuele juridische informatie uit te geven – wordt meer en meer samen met andere informatie op CD-ROM's gezet en lijkt daarmee een serieus alternatief te vormen voor de losbladige edities.

Vooral op het terrein van de nieuwe regelingen van de Algemene wet bestuursrecht is er in de korte tijd na de inwerkingtreding van de eerste tranches van de *Awb* een waar *mer à boire* van losbladige edities ontwikkeld, die ieder op eigen wijze de rechtspraktijk beogen te informeren over de betekenis en (jurisprudentiële) ontwikkelingen op het terrein van het nieuwe bestuursrecht. In dit nummer van **R&EM** worden twee elektronische producten, die ieder op eigen wijze een aanvulling op (losbladige) Algemene wet bestuursrecht-edities vormen, besproken. Het eerste hier te bespreken product, de CD *Awb*, wordt op de markt gebracht door de uitgeverijen VUGA en Sdu (beide uit de residentie), het tweede product, de CD-ROM Bestuursrecht *Awb*, wordt uitgebracht door Kluwer.

INFORMATIEBRONNEN BESTUURSRECHT

Een bestuursrechtelijke editie die tot de standaardwerken op het terrein van het nieuwe

Dr. WJM Voermans en drs. LJ Matthijssen zijn beiden verbonden aan het Centrum voor Recht, Bestuur en Informatisering van de Katholieke Universiteit Brabant. Voermans is tevens verbonden aan het Centrum voor Wetgevingsvraagstukken van dezelfde universiteit.

bestuursrecht mag worden gerekend, is de losbladige editie *Commentaar Algemene wet bestuursrecht* die door VUGA – een uitgeverij gespecialiseerd op het terrein van vakinformatie op het terrein van het openbaar bestuur – wordt uitgegeven. Onder redactie van de hoogleraren J.B.J.M. ten Berge (RUU), P.C. Gilhuis (KUB), M. Scheltema (RUG), F.A.M. Stroink (RUL) en R.M. van Male (Erasmus Universiteit), wordt sinds 1988 door een veertigtal bestuursrechtelijke specialisten gewerkt aan het vullen van dit commentaar op de Algemene wet bestuursrecht (*Awb*). In de schriftelijke vorm van de editie heeft dit er toe geleid dat veel van de artikelen die met de eerste drie tranches van de *Awb* zijn ingevoerd (per 1 januari 1998 zal de derde tranche in werking treden) van uitgebreide en deskundige commentaren zijn voorzien. De losbladige editie van het *Commentaar Awb* strekt er toe de praktijk van het bestuursrecht door middel van wetenschappelijke gefundeerde – maar toegankelijke – commentaren een helder beeld te geven van de inhoud en werking van de *Awb* in relatie tot de jurisprudentie en wetgeving. Tot dat doel is de uitgave opgebouwd uit enerzijds een algemeen commentaar, dat onder andere de doelstellingen, uitgangspunten en systematiek van de Algemene wet bestuursrecht behandelt, anderzijds uit een analyse van de hoofdpunten van vergelijkbare buitenlandse wetgeving en een artikelsgewijs commentaar. Als actueel handboek voor de praktijk is het van het grootste belang dat het commentaar *Awb up-to-date* is. Het nieuwe bestuursrecht van de *Awb* heeft sinds zijn inwerkingtreding een stroom van jurisprudentie op gang gebracht. Voor deskundige selecties van en commentaren op die nieuwe bestuursrechtelijke jurisprudentie wordt door de Sdu het tijdschrift *Jurisprudentie Bestuursrecht* (JB) uitgegeven. In dit driewekelijks verschijnende jurisprudentietijdschrift worden de belangrijkste uitspraken op het terrein van het nieuwe bestuursrecht geannoteerd en gepubliceerd. Het JB heeft in zijn nog korte bestaan al een

vaste plaats gekregen naast andere jurisprudentie-uitgaven op het gebied van het bestuursrecht zoals het tijdschrift *Administratiefrechtelijke beslissingen*, de editie *Rechtspraak Algemene wet bestuursrecht*, het *Tijdschrift voor Ambtenarenrecht*, *Ars Aequi*, de *Gemeentestem*, *Bouwrecht*, *Trema*, *Rechtspraak van de Week*, *Nederlandse Jurisprudentie*, etc. Op de CD *Awb* worden de krachten van VUGA- en Sdu-uitgaven op bestuursrechtelijk terrein gebundeld: het losbladige *Awb*-commentaar en het tijdschrift *Jurisprudentie Bestuursrecht* zijn aan elkaar en aan de wettekst van de *Awb* gekoppeld.

DOEL EN FUNCTIE VAN DE CD *AWB*

Doel en functie van de CD *Awb* vloeien voort uit het gecombineerde doel van de uitgaven die het bevat. De CD *Awb* strekt er toe door middel van commentaren en jurisprudentie (inclusief annotaties) op de *Awb* een helder wetenschappelijk gefundeerd inzicht te verschaffen in de inhoud en werking van de *Awb*. De mate waarin dat inhoudelijke doel bereikt wordt, hangt in grote mate af van de manier waarop de toegang tot en de koppeling van de verschillende informatiebestanden in de CD-databank zijn gerealiseerd. Het databankprogramma moet daartoe de inhoudelijke verbanden zoals die tussen de verschillende informatiebronnen bestaan, inzichtelijk presenteren en het moet de mogelijkheid bieden de informatiebronnen in hun onderlinge samenhang te raadplegen. Deze aspecten vormen mede het toetsingskader waarmee in deze productbespreking de CD *Awb* wordt bekeken. De databank wordt geleverd op CD-ROM met een zoekprogramma dat zowel in een DOS- als een Windows-variant beschikbaar is. Beide varianten bieden toegang tot dezelfde databank en bevatten ook dezelfde zoekfuncties, zij het dat, vanwege de verschillende interface-modaliteiten van de twee besturingssystemen, de functies verschillend zijn ingericht en dat de bediening anders verloopt. Hiermee is niets

gezegd ten nadele van het DOS-programma dat, wat betreft duidelijkheid van de inrichting en presentatie, het Windows-programma misschien nog wel voor gaat. In het bestek van deze bespreking richten we ons echter op het Windows-programma waarvan we de editie 1997, nr. 1 bekeken hebben.

HOE WERKT DE CD AWB?

De documenten in de databank kunnen worden geraadpleegd met behulp van zoekfuncties en door middel van inhoudsopgaven en registers. Zoals te doen gebruikelijk in Windows-programma's worden de raadpleefuncties en de documenten die daarmee worden gevonden, op het scherm getoond in verschillende vensters. De zoekfuncties, zowel als de andere functies, worden bediend door middel van menukeuzes uit de menubalk. De belangrijkste functies daaruit zijn bovendien direct te bedienen via een knoppenbalk.

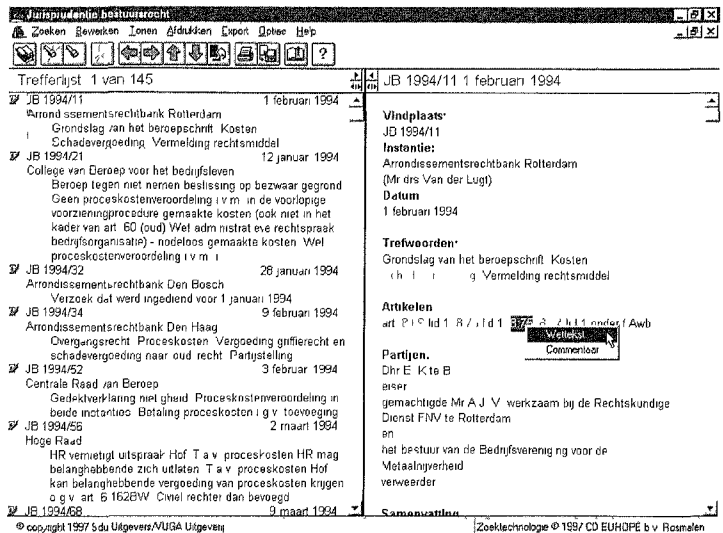
Het raadplegen van de CD Awb begint met de keuze van één van de drie opgenomen databanken: Wettekst Awb, Commentaar Awb of Jurisprudentie Bestuursrecht. Bij keuze voor de Awb wettekst, wordt de inhoudsopgave van de Awb vertoond. De andere twee databanken kennen geen inhoudsopgave. Bij de keuze van die databanken wordt daarom het scherm met de zoekfuncties opgestart. De inhoudsopgave van de Awb is een actieve inhoudsopgave. Door te klikken op de onderdelen van de inhoudsopgave kunnen de verschillende niveaus, zoals hoofdstukken en afdelingen, worden verborgen of juist getoond en door te klikken op de vermelding van artikelen wordt de bijbehorende regelingstekst opgeroepen.

De verschillende databanken kunnen verder worden geraadpleegd met behulp van de zoekfuncties. Hiermee is het mogelijk om de opgenomen teksten te doorzoeken op het voorkomen van zoektermen. Daarnaast kan worden gezocht op de vermelding van artikelnummers of op onderwerp met behulp van een trefwoordenregister. In de jurisprudentie-databank kan men daarnaast zoeken op instantie of de datum van de uitspraak. Meerdere zoekcondities zijn op de gebruikelijk wijze te combine-

ren door middel van logische operatoren (en, of, niet). Deze operatoren worden ingesteld met een knop naast het zoekveldje wat duidelijk en handig werkt. Na het uitvoeren van een zoekopdracht kan een trefferlijst worden ingezien waarin, afhankelijk van de databank die geraadpleegd wordt, een overzicht wordt getoond van de gevonden wetsartikelen, annotaties of rechterlijke uitspraken.

In grote tekstdatabanken is een goede zoekfunctie essentieel. Voor de CD Awb geldt echter een aanvullende kritische vereiste: de verschillende databanken die op de CD zijn opgenomen, moeten in hun onderlinge samenhang kunnen worden geraadpleegd. De doelstelling van het product is immers inhoudelijke integratie van de jurisprudentie-databank en de databank met commentaar op de Awb. Deze inhoudelijke koppeling wordt gerealiseerd door middel van hypertext verwijzingen tussen artikelen, commentaren en rechterlijke uitspraken op basis van artikelnummers. Het uitgangspunt daarbij is dat de documenten waarin dezelfde artikelnummers genoemd worden, inhoudelijk met elkaar te maken hebben. De wettekst van de Awb en het Commentaar Awb verwijzen naar elkaar door middel van artikelnummers en in de Jurisprudentie Bestuursrecht wordt bij iedere rechterlijke uitspraak de artikelnummers van relevante wetsartikelen vermeld. De hypertext-koppelingen zijn aangegeven door deze artikelnummers te markeren. Als zo'n artikelnummer wordt aangeklikt, springt men automatisch naar de documenten in de andere databanken waarin hetzelfde artikelnummer wordt genoemd. Als men bijvoor-

Afbeelding: Hyperlinks in de CD Awb

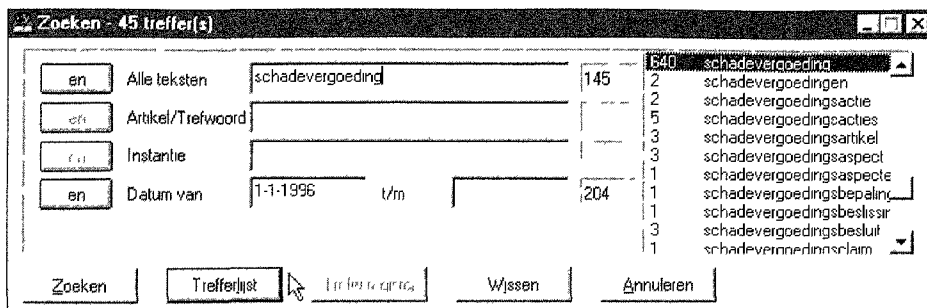
beeld in de tekst van de Awb op een artikelnummer klikt, verschijnt er een keuzeveldje Commentaar/Jurisprudentie. Bij de keuze voor jurisprudentie worden vervolgens alle documenten uit de databank Jurisprudentie Bestuursrecht getoond. Vanuit de andere databanken werken de koppelingen op een vergelijkbare manier. Mede vanwege een aantal navigatiehulpmiddelen, waarmee ook eenmaal gevolgde verbindingen weer terug gevolgd kunnen worden, werkt deze manier van bladeren uitstekend.

Een zoekmogelijkheid die nog wat nadere vermelding verdient, is het trefwoordenregister dat zoeken op onderwerp mogelijk maakt. Dit register is afkomstig van het Commentaar Awb. Door de koppeling van de commentaren met wetgeving en jurisprudentie is het register ook voor het raadplegen van die bronnen te gebruiken. Wil men bijvoorbeeld de laatste stand van zaken weten op het terrein van de bestuursrechtelijke schadevergoeding, geregeld in artikel 8:73 Awb, dan kan men zich niet geheel verlaten op het commentaar bij artikel 8:73 van het losbladige commentaar, gecombineerd met de vindplaatsen in de JB. Voor een volledig inzicht zullen ook andere wetsartikelen moeten worden geraadpleegd. In dit voorbeeld voor bestuursrechtelijke schadevergoeding zijn ook bepaalde artikelen over belangenafweging en over bezwaar en beroep relevant. Via het trefwoordenregister worden bij de ingang 'schadevergoeding' ook deze artikelen gevonden. Op deze manier kunnen de opgenomen informatie bronnen daadwerkelijk in hun onderlinge samenhang worden geraadpleegd.

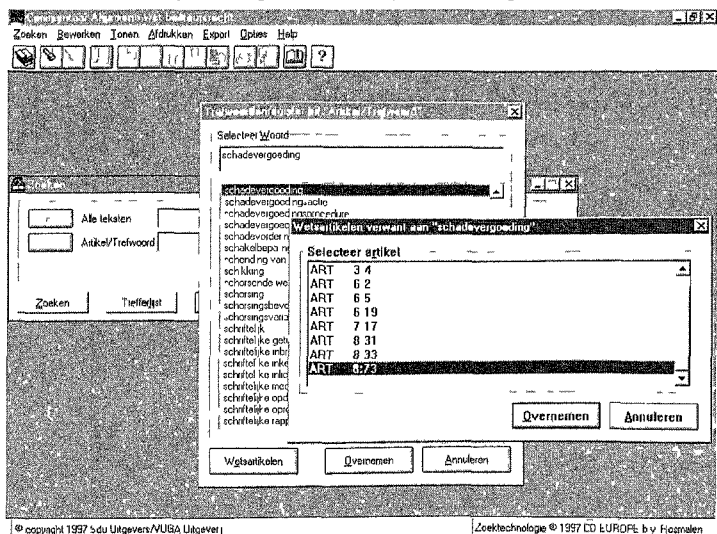
EVALUATIE VAN DE CD AWB

De koppeling van het losbladige Awb-commentaar met het tijdschrift JB kan op verschillende

Afbeelding: De zoekfunctie van de CD Awb

Afbeelding: CD Awb trefwoordenregister

manieren gewaardeerd worden. Een eerste invalshoek daarbij is: wat is de toegevoegde waarde van de informatieverzameling van het losbladige commentaar met die van het jurisprudentietijdschrift? Andere invalshoeken belichten de technische realisatie en het gebruiksgemak van het systeem. De toegevoegde waarde van de loutere samenvoeging is naar ons idee aanzienlijk. In de praktijk van het bestuursrecht is – gezien de ingrijpende wijzigingen in de wettelijke regelingen – een grote behoefte aan actuele en uitgebreide informatie over de nieuwe regelingen en de relevante jurisprudentie. Het probleem tot nu toe was dat er veel kleine uitgaven versnipperd in de markt werden gezet, waardoor gebruikers van die informatie door de bomen het zicht op het bos konden verliezen. Met een samenvoeging van twee belangrijke bronnen als het commentaar Awb en JB wordt dat probleem alvast enigszins opgelost. Binnen het product is er verder voor gezorgd dat de uitgaven niet alleen in het CD-product zijn samengebracht, maar ook nog eens inhoudelijk zijn geïntegreerd. Door middel van hypertextkoppelingen op basis van artikelnummers kunnen de verschillende informatiebronnen in hun onderlinge samenhang worden geraadpleegd. Een uitgebreid actief woorden- en artikelenregister vereenvoudigt verder nog het zoeken. De zoekfuncties zijn voldoende en de hypertextkoppelingen tezamen met de navigatiehulpmiddelen zorgen voor een daadwerkelijke inhoudelijke integratie. De samenvoeging en integratie zijn echter in zoverre niet compleet dat de versnippering waaraan bestuursrechtelijke informatie lijdt niet met deze uitgave wordt opgelost. Hoe gezaghebbend het losbladige commentaar Awb en het tijdschrift JB ook zijn, toch zal het in veel gevallen nog steeds noodzakelijk zijn om

andere bestuursrechtelijke bronnen te raadplegen zoals, met name, het grote aantal overige bestuursrechtelijke regelingen. De CD Awb kent een verschijningsfrequentie van drie maal per jaar. Dat elektronische uitgaven niet volledig actueel kunnen zijn, is overigens een probleem dat de meeste CD-ROM's aankleeft. Op het terrein van het

bestuursrecht klemt dit echter nog meer vanwege de versnippering van de informatiebronnen en de omloopsnelheid van de informatie: jurisprudentie van een aantal maanden geleden is in het bestuursrecht werkelijk *oud nieuws*.

PRIJS- EN PRODUCT-INFORMATIE

Verschijningsfrequentie 3 x per jaar.
 Prijzen licentie-jaarabonnement bij gelijktijdige raadpleging door:
 – 1 persoon, f 925
 – 2-5 personen, f 1650
 – 6 en meer personen, f 3200
 Abonnees van *Jurisprudentie Bestuursrecht* of *Commentaar Algemene wet bestuursrecht* krijgen korting op de jaarabonnementsprijzen en betalen respectievelijk f 495, f 795 en f 1250. De prijzen zijn exclusief BTW en verzending.

VUGA Uitgeverij B.V.
 Postbus 16400
 2500 BK Den Haag
 Tel. 070-3131500
 Fax. 070-3131504

Sdu Uitgevers
 Postbus 30446
 2500 GK Den Haag
 Tel. 070-3429700
 Fax. 070-3634903

BEOORDELINGSMATRIX

Product	CD Awb
Soort product	CD-ROM Databank
Uitgever	VUGA/Sdu
Redactie	Commentaar Algemene wet bestuursrecht: J.B.J.M. ten Berge, P.C. Gilhuis, R.M. van Male, M. Scheltema, F.A.M. Stroink Jurisprudentie Bestuursrecht: E.L. Benetreu, A.B.J. van der Ham, A.W. Heringa, F.A.M. Stroink, F. Vernimmen-de Jong
Inhoud	Awb wettekst, Commentaar algemene wet bestuursrecht (VUGA) en Jurisprudentie Bestuursrecht (Sdu)
Systeemvereisten	IBM compatible PC met CD-ROM speler en minimaal 512 Kb intern geheugen. DOS versie: 3.1 of hoger. Windows versie: 3.1 of hoger
Prijs	Licentie-jaarabonnement: 1 persoon, f 925 2-5 personen, f 1650 6 en meer personen, f 3200 Abonnees van JB/CAwb betalen resp. f 495, f 795 en f 1250. Prijzen exclusief BTW en verzending
Effectiviteit	De bronnen Commentaar Algemene wet bestuursrecht en Jurisprudentie Bestuursrecht worden op een succesvolle manier geïntegreerd aangeboden
Verpakking	Nette en overzichtelijke Windows-interface
Gebruiksgemak	Goede zoekfunctie en goede navigatiehulpmiddelen
Toegevoegde waarde	Inhoudelijke integratie van de twee belangrijkste bestuursrechtelijke informatiebronnen
Relatieve waarde	De integratie van verschillende bronnen biedt meerwaarde ten opzichte van de papieren uitgaven. De Kluwer CD-ROM Bestuursrecht Awb is een databank op hetzelfde rechtsgebied, maar omdat deze andere informatiebronnen bevat kan hij niet als concurrent beschouwd worden